

2011. SZEPTEMBER 29. CSÜTÖRTÖK

JEREMIÁS PRÓFÉTA KÖNYVE 24

SZÉNÁSI JONATHAN SÁNDOR

Látomás a két kosár fügéről

^{24,1}Ezt mutatta nekem látomásában az Úr: Két kosár füge volt az Úr temploma előtt. Ez azután történt, hogy Nebukadneccar, Babilónia királya fogságba vitte Konjáhút, Jójákim fiát, Júda királyát és Júda vezetőit, meg a mesterembereket és várépítőket Jeruzsálemből, és elvitette őket Babilóniába. ^{24,2}Az egyik kosárban igen jó fügék voltak, amilyenek a korai fügék. A másik kosárban igen rossz fügék voltak, ehetetlenül rosszak. ^{24,3}Ezt kérdezte tőlem az Úr: Mit látsz, Jeremiás? Ezt feleltem: Fügéket. A jó fügék igen jók, a rosszak pedig igen rosszak, ehetetlenül rosszak. ^{24,4}Ekkor így szólt hozzám az Úr igéje: ^{24,5}Ezt mondja az Úr, Izráel Istene: Ahogyan ezekre a jó fügékre nézek, ugyanúgy nézek jó szándékkal Júda foglyaira is, akiket a káldeusok országába küldtem erről a helyről. ^{24,6}Jó szándékkal tekintek rájuk, visszahozom őket ebbe az országba, felépítem és nem rombolom le, elültetem és nem gyomlálom ki őket. ^{24,7}Olyan szívet adok nekik, amellyel megismernek engem, hogy én vagyok az Úr. Ők népeemmé lesznek, én pedig Istenük leszek, mert teljes szívűkkel megtérnek hozzám. ^{24,8}De amilyenek a rossz fügék, amelyek ehetetlenül rosszak - mondja az Úr -, olyanná teszem Cidkijját, Júda királyát, vezető embereit és Jeruzsálem maradékát, akik itt maradtak ebben az országban, meg azokat is, akik Egyiptomba települtek. ^{24,9}Elrettentő példává teszem őket a föld minden országa számára. Gyalázzák, csúfolják, gúnyolják és ócsárolják őket minden helyen, ahová szétszórom őket. ^{24,10}Fegyvert, éhínséget és dögvézszt bocsátok rájuk, amíg csak el nem tűnnek arról a földről, amelyet nekik és őseiknek adtam.

Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

A fejezet egyetlen példázat leírása, és annak magyarázata, a jó és a rossz fügéké. A példázathoz, különösen is a kosár rossz fügéhez érdekes párhuzam Sütő András hasonlata: „Az ember olyan, mint a gyümölcs. Tömegben gyorsabban romlik.” Az érdekes, hogy a jó füge azokat példázza, akik fogságra mentek, a rossz füge pedig azokat példázza, akik elkerülték a fogságot.

A „látomásában” csak a magyar fordításban előforduló szó, az eredeti szövegben nem fordul elő,¹ ott egyszerűen (הראני ה') *láltatta velem az ÚR* áll. Fordítatlan marad viszont מועדים szó (עוד) amelynek *szejánt (írányított)* a jelentése,² és a hagyományos írásmagyarázók közül többen³ kiemelik. Ez inkább azt valószínűsíti, hogy a templomban papként szolgáló Jeremiás két, a templomba adományként vitt kosarat⁴ látott, és az kapott nála üzenetet az Úrtól.

A látomás akkor hangzott el, amikor Jekonjahut (Joákint⁵) fogságra hurcolta Nebukadneccar, és Cidkijáhú került a trónra. Tizenegy év múlva Cidkijáhút tényleg sokkal nagyobb tragédia és nyomorúság éri, mint Joákint érte. Rádásul

¹ A hagyományos írásmagyarázók sem feltételeznek látomást: 1817 ספר ירמיה עם פירוש רש"י – וויין

ספר ירמיה – בואר מאת מאיר אברניק והערץ האמבערג – וויין 1817

ספר ירמיה – מפרש על ידי א. ש. הרטום – "יבנה" תל אביב 1960

תורה נביאים וכתובים מדויקים היטב של אהרון בן משה בן אשר, מפורשים בידי שלמה זלמן אריאל, תל אביב 1978

² Eliezer Grosz-Elijahu Jesurun: Héber-magyar szótár, Tel Aviv 1957.

³ 1817 ספר ירמיה – מפרש על ידי א. ש. הרטום – "יבנה" תל אביב 1960 és ספר ירמיה עם פירוש רש"י – וויין 1817

תורה נביאים וכתובים מדויקים היטב של אהרון בן משה בן אשר, מפורשים בידי שלמה זלמן אריאל, תל אביב 1978

⁴ Az áldozati adományokkal kapcsolatosan több helyet is megnézhetünk Káin és Ábel történetétől a Leviticus 22, 21-25-ön át a Malakiás 1, 6-8-ig.

⁵ ספר ירמיה – מפרש על ידי א. ש. הרטום – "יבנה" תל אביב 1960

Nebukadnecár halála után fia előhozatta Joákint a börtönből, és asztalához ültette, ami összecseng az itt elhangzó prófétai szóval.

Az „ácsokat és lakatosokat” (החרש ואת המסגר) azt jelenti, hogy nem mindenkit vittek fogságra. Ennek oka lehetett az is, hogy az iparosaitól megfosztott népesség nehezebben „tud összehozni” egy zendülést. Valószínűbb azonban, hogy mivel az életerős férfi lakosság háborúzott, céltudatosan szedték össze a feladatok elvégzésére szükséges szakembereket. (Ahogy annak idején a Szovjetunióban is a politikai rendőrség gondoskodott róla, hogy adott „fejlesztési területre” megfelelő számú szakmunkás „kerüljön” a szakmunkák elvégzésére.)

Az „amilyenek a korai fűgék” (כתאני הבכורות) is az első zsengek kosárban felvitt hálaadományára (Deuteronomium 26, 2.) utal.

A „nézek” (אכיר) pontosabban *megismerem*. Vesd össze: Mt 25,12.

A „visszahozom őket” (והשיבותים) azt jelenti, hogy a fogságból visszatérők az ő ivadékaik lesznek⁶, és nem a később fogságra menők. (Ami ki is vehető Esdrás és Nehémiás könyvéből.)

Az „olyan szívet adok nekik, amellyel megismernek” (ונתתי להם לב לדעת) pontosabban *adok nekik szívet, hogy megismerjenek*. Ha a héber szövegből indulunk ki, akkor „szívteleneknek” tekintjük őket, ha az új fordítás kiegészítéséből, akkor „kőszívéeknek”. (Vesd össze: Ez 11,19; 36,26.)

Az „elrettentő példává teszem őket” (ונתתים לזועה לרעה) az 5Móz 28,25 átkának a felidézése és megerősítése.⁷

⁶ ספר ירמיה – מפרש על ידי א. ש. הרטום – "יבנה" תל אביב 1960

⁷ קונקורדנציה לת"ך ערוכה ושלמה מאת שלמה מאנדעלקערן, ליפסיא, תרנ"ה: הדפסה אחת עשרה, ירושלים ותל אביב, תשל"ח (1978)

Prédikációvázlat

Szenvedéssel formál a mester...

Harminc évvel ezelőtt, még a szocializmusban, de már enyhülő szakaszában egy újságíró vette a bátorságot, kiment az utcára, és megszólított embereket: „Mi a bűn, és ki bűnös?” Egyikük így válaszolt: „Hát, a bűnös az az, akit elkapnak.” Akkor jót derültem a válaszon, de Igénket olvasva megdöbbentem, mennyire hasonlóan gondolkoztak a régi emberek, mint a maiak.

Amikor a babiloni király fogságra hurcolta Jójákint, és a nép egy részét, minden bizonnyal sokan feltették a kérdést, miért történt ez? Mi lehetett az oka, hogy a nép egy részét fogságra vitte a megszálló hatalom, („Ты! Ты! Давай! Давай! Маленький робот.” – Ti,

Ti, davaj, davaj, malenkij robot) másik részét pedig nem? Sokan úgy gondolkodtak, mint a rádióban megszólaló atyánkfia: ők bűnösebbek voltak, mint mi, ezért vitték el őket. Mi nem vagyunk (annyira) bűnösök, ezért nem vittek el bennünket.

A farizeusok onnét kapták a nevüket (פרושים), hogy *elkülönültek* a bűnösnek mondott emberektől. (Vesd össze: Mt 9,11; Mk 2,16; Lk 15,2) De mielőtt pálcát törnének a farizeusok felett fel kell idézzek egy régen olvasott történetet egy emberről, aki félt a vonattal való utazástól, kikkel fog összekerülni? Ezért a fülke ajtajára kiragasztott egy lapot: „csak bűnösöknek”. Mindenki elolvasta, megbotránczó szemekkel végigmérte az egyetlen bent ülő embert, és tovább ment. Az pedig velem történt, a Karácsony előtti forgatagban, hogy egy nagyáruházban nem tudtam a gyümölcsös pult közelébe se jutni. Egyszer csak a szemben oldalon elkurjantotta magát egy cigányfiú: „Jó estét, Szénási úr!” Mikor csöndesen visszaköszöntem, újra elkurjantotta magát: „Mi van? Nem ismer meg? Tudja, Baracskáról, a börtönből!” Pillanatok alatt ketten maradtunk a gyümölcsös pultnál...

Meglepő azonban, hogy Jeremiás nem a fogságra hurcoltakat mondja a rossz fűgének, és a fogságtól megmenekülteket a jónak, hanem pont fordítva! Ő ugyanis nem okokat keres a kiindulási pontnál, hanem az eredményt nézi a végponton: Miközben azok, akik most jobbaknak gondolják magukat, egyre inkább felfuvalkodnak, és egyre távolabb kerülnek az Úrtól, addig azok, akiket a fogságra hurcoltak, magukba szállnak, bűnbánatra jutnak, és közelebb kerülnek az Úrhoz, megújulnak hitükben. Ekkor derül ki, hogy nem az a kérdés, hogy mi, vagy ki az oka valaminek, hanem az, hogy Istennek mi a célja azzal, hogy ezt megengedte?

Volt nálunk a börtönben egy rab, aki rendszeresen járt az istentiszteleteimre, de legalább kéthetente egyszer elpanaszkodta magát, hogy ő ártatlanul van bent. Nem érti, Isten miért bünteti azzal, hogy megengedte, hogy elítéljék egy ügyben, teljesen ártatlanul. Aztán egyszer elérte a szívét Isten Igéje. Ezt abból tudtam meg, hogy amikor bejött az irodámba, a következőket mondta: „Tetszik tudni, engem tényleg ártatlanul ítélték el abban az ügyben, amiért ide kerültem. De, tetszik tudni, sokkal súlyosabb ítéletet kaptam volna azért, ha a bíró azt tudja, amit tényleg én csináltam. És most hálás vagyok Istennek, hogy bekerültem, mert már látom, hogy azért küldött ide, hogy itt megismerjem Őt, és ne úgy éjek tovább, ahogy eddig.”

Lehet, hogy sokszor te is mérícskélisz, hogy „ki mennyivel bűnösebb, mint én”? Lehet, hogy megnyugtat, ha azt látod, hogy másokat érnek bajok, és téged nem. Lehet, hogy kétségbeesel, ha veled történik valami, hogy miért éppen veled, amikor nem vagy rosszabb, mint a körülötted élők?

Soha ne feledd, hogy nem az a kérdés, hogy mi, vagy ki az oka valaminek, hanem az, hogy Istennek mi a célja azzal, hogy ezt megengedte? Mit akar elvégezni az életedben? A szőlő metszése vágásokkal és sok „megrövidítéssel” jár, de jobb és szebb gyümölcsstermést eredményez!